İNGİLTERE' NİN BÜYÜK ŞÖVALYESİ WILLIAM MARSHAL'IN II. HENRY DÖNEMİNDEKİ HİZMETLERİ*

Gülnur ÖZER **

Pınar ÜLGEN ***

Özet

On ikinci yüzyıl boyunca siyasi yapısında değişimler yaşayan İngiltere, kendi içerisinde bir savaş verirken sosyal sınıflarında da değişiklikler olmuştur. Fatih William döneminde şövalyelere verilen kıymet belirgin bir şekilde artmıştır. II. Henry'nin Clarendon Yasalarındaki maddeler ile güvenlik konusundaki rollerinden dolayı da şövalyeler daha fazla ayrıcalıklar elde etmişlerdir. William Marshal ise bu şövalyeler içerisinde en dikkat çekenlerindendir. “Anarşi” döneminde rehin verilen bir çocuktan, kahraman bir şövalyeye, dükten, kral danışmanına dönüşmüştür. Özellikle de William Marshal'ın 1147'den 1219'a kadar süren hayatının II. Henry ile ilişkili dönemi oldukça dikkat çekicidir. Bunu sadece II. Henry dönemi ile sınırlamadaki amacımız, William Marshal'ın kraliyet ailesi için önemli olmaya başladığı dönemi anlatmaktır. II. Henry dönemi ile Marshal, İngiliz şövalyeliğinin yüzü olmuştur. Bu makalede de William Marshal'ın II. Henry dönemindeki hizmetlerini anlatmaya çalışacağız.

Anahtar kelimeler: William Marshal, Şövalye, İngiltere, Orta Çağ, II. Henry.

Abstract

England, which experienced changes in its political structure with the twelfth century, was fighting a war within itself, and changes in its social classes also occurred. The value given to knights increased significantly during the reign of William the Conqueror. The knights also got more privileges due to Henry II's role in security with the charters of Assize of Clarendon. William Marshal is one of the most remarkable of these knights. He transformed from a child hostage during the "anarchy" period to a heroic knight, from a dukedom to an advisor to the king. Especially the period of William Marshal's life, which lasted from 1147 to 1219, associated with Henry II is quite remarkable. Our purpose in limiting this to the reign of Henry II only is to describe the period when William Marshal began to be important to the royal family. During the reign of Henry II, Marshal became the face of British knighthood. In this article, we will try to explain the services of William Marshal during the reign of Henry II.

Keywords: William Marshal, Knight, England, Medieval, Henry II.

* Bu çalışma, Prof. Dr. Pınar ÜLGEN danışmanlığında Gülnur ÖZER tarafından hazırlanmakta olan “II. Henry'nin Kraliyet Yönetimi ve İngiliz Devlet Yapısının Oluşumu” adlı doktora tezinin bir bölümünden oluşturulmuştur.

** Doktorant, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Orcid No: 0000-0002-6076-6994. e-mail: gulnursen17@hotmail.com

*** Prof. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Orcid No: 0000-0002- 1587-657X . e-mail: ulgenpınar@gmail.com

Giriş

William Marshal, İngiltere tarihindeki ilginç karakterlerden biridir. Dört İngiliz kralına hizmet eden ve yaşamış en muhteşem şövalye unvanını alan William Marshal, şövalyeliğin dışında düklük ve kral danışmalığı gibi önemli vazifelerde de bulunmuştur. Angevin döneminde Marshal'ın dikkat çekmesini başlatan ise babası tarafından Stephen'a rehin olarak gönderilmesi olmuştur. Bu olay, onu II. Henry döneminde dikkat çeken bir şövalyeye, Genç Henry'nin eğitmenliğine ve Kral John'un danışmanlığına kadar götüren bir başarı öyküsünün miladı olarak kabul edilebilir.

William Marshal için “doğuştan bir şövalye” olduğu söylenebilir.¹ Marshal, İngiltere Kralı I. Henry'nin saray yetkililerinin oğlu ve torunuydu. Büyükbabası da Wiltshire'de küçük bir toprak sahibi olan ve kralın atlarından sorumlu biriydi.² William'ın soyadı olan Marshal makamı eski bir makamdır. Latince *marescallus* veya *marescalcus* kelimesi, “at kölesi” anlamına gelen eski Frenk unsurunu korumuştur. Ayrıca bu kelimenin Frankların Merovenj krallarının atalarının özgür seysislerine uygulanıyor olması mümkündür.³

Ona bu, hem karmaşık hem de muazzam görünümü kazandıran ise aslında sahip olduğu hayatının kendisidir. 1147 civarında bir savaşın ortasında doğmuştu. Bu öyle bir savaştı ki kayıtlar bu savaşın olduğu dönemi “anarşi”⁴ olarak adlandırmıştı. 1139 ve 1153 yılları arasında İngiltere için büyük sorun olan bu savaş Kral Stephen ve Matilda taraftarları arasında yaşanan bir iç savaştı. Ancak İngiltere için rahatsızlık verici olan bu savaş, William'ın dünyaya gelmesine vesile olan bir anlaşmanın da nedeni idi. William, babası John Marshal'ın Wiltshire'deki rakibi Salisbury Kontu Patrick ile anlaşma imzalamak için Patrick'in kız kardeşi Salisburyli Sybil ile evliliği sonucu dünyaya gelmiştir.⁵

Anarşi dönemi İngiltere için oldukça sert geçmişti. 1135'de tahta çıkan Stephen selefi ve amcası I. Henry gibi siyasi açıdan becerikli değildi. Tahtın gücünü kullanma konusunda yetersizliği İngiliz siyasi camiasını bölmüştü. Fetih sonrasında barış ve güven ortamına alışan halkın düzeni de bu siyasi çatışmalarla sarsılmıştı. Merhum kralın yasal varisi olan Matilda'da başından beri Stephen'in krallığını kabul etmemişti ve kendini destekleyen baronlarla her fırsatta Stephen'a meydan okumaktaydı.⁶

Bu dönem, aynı zamanda William Marshal'ın babası için sahneye çıkış zamanıydı. I. Henry'nin 1135'teki ölümüne kadar ve Kral Stephen'ın saltanatının ilk yıllarında John Marshal sıradan bir kraliyet görevlisi ve küçük bir toprak sahibi idi. Herhangi bir gücü ve zenginliği yoktu.⁷ Ancak savaş meydanında ve pazarlık yapma konusunda oldukça soğukkanlı, acımasız olmasına rağmen kendi şövalyeleri için de bir kahramandı. Şövalyelerinin gözündeki

¹ Sidney Painter, *William Marshal, Knight-Errant, Baron and Regent of England*, University of Toronto Press, London 2001, s. 1

² Frances Gies, *The Knight in History*, Harper&Row, New York 1984, s.82.

³ David Crough, *William Marshal: Knighthood, War and Chivalry, 1147-1219*, Routledge Press, London 2002, s.226.

⁴ Henry Hallam, *View of the State Europe during the Middle Ages*, Vol. II, John Murray, London 1872, s.302.

⁵ David Crough, *William Marshal: Knighthood, War and Chivalry, 1147-1219*, s.12.

⁶ David Crough, *William Marshal: Knighthood, War and Chivalry, 1147-1219*, s.12; Stephen ve Matilda arasındaki İç Savaş için bakınız: Jim Bradbury, *Stephen and Matilda: The Civil War Of 1139-53*, The History Press, 2011.

⁷ Frances Gies, *The Knight in History*, s.82.

itibari ne yazık ki oğlu William için geçerli değildi. William'ın gözünde babası savaşta yüzünden yaralanmış, rehin tutulduğu kralın kampına girme yeteneğine sahip, güçlü bir adamın anısından daha fazla bir şey ifade etmiyordu.⁸ I. Henry'nin ölümü ile tahta çıkmak için acele eden Stephen'nın yanında yer almıştı. Hatta Newbury kalesi kuşatmasında kaleyi teslim etme sözünü desteklemek için oğlu William'ı da küçük olmasına rağmen kral Stephen'a rehin olarak göndermişti.⁹ Oğlunu rehin vermiş olmasına rağmen hiç çekinmeden Matilda'nın tarafına katılması ise hırsının en büyük kanıtı idi. Stephen'ın emrindeyken kısa sürede Marlborough, Wexcombe ve Kuzey Wiltshire'deki birçok bölgenin yetkisini almış ve güçlü bir kale muhafızı olmuştu.¹⁰

1152'de Newbury kuşatmasında Stephen'a söz veren William'ın babası John, "chevaliers proz et lois" yani *onur nişanına sahip ve sadık bir şövalye* unvanı ile onurlandırılmıştı. Matilda'nın destekçisi olduğunda ise üç yüz askerden oluşan bir birliği kendi sorumluluğunda yönetmişti. Ancak Mareşal olarak konumu, babası Gilbert'ten miras kaldı.¹¹ Kendisinden kaynaklarda "Magister Mariscallus" olarak bahsedilmektedir.¹² Nitekim William'da, her zaman *William li Mareschal* veya genellikle sadece *Li Mareschal* olarak anılmıştır. Buna rağmen William kardeşi John'un 1194'teki ölümüne kadar kraliyet mareşal makamını miras olarak almamıştır. Özellikle Howden tarafından korunan 1173' teki isyancıların listesi¹³, bize kardeşinin yaşamı boyunca çağdaşları tarafından William Marescallus olarak adlandırıldığını göstermektedir. Diğer kardeşleri de Marescallus soyadı ile kayıtlarda geçmektedir. Anlaşılabileceği üzere, John'a babasından miras kalan makam, oğullarına soyadı olmuştur. Üstelik on ikinci yüzyıl görev unvanlarının soyadlarına dönüşmesinin nadir olduğu bir dönemdir.¹⁴

1152 yılında ise babasının oğlunun canı pahasına rağmen giriştiği ihanetten William'ı kurtaran şey ise Kral Stephen'ın vicdanı olmuştur. Kendisine defalarca ateşkesi ihlal etmemesi gerektiği aksi takdirde çocuğunun idam edileceği söylenmiş olmasına rağmen John "*Hala daha fazla ve daha iyi oğullar yaratacak çekiç ve örsüm var!*" diyerek William'ı gözden çıkarttığını göstermiştir. Yine de babasının gözden çıkarttığı bu çocuk, hem babasını hem de kardeşlerini geride bırakarak İngiliz krallarının en güvenilir arkadaşı olarak kendisini kanıtlamıştır.¹⁵

Bu iç savaş, 1153 yılında Stephen'ın ölümünden sonra yerine Matilda'nın oğlu, Anjou Kontu Henry Plantagenet'in geçeceğine yönelik yapılan bir anlaşma ile sona ermişti. Stephen'ın ölümü ve II. Henry'nin tahta çıkmasıyla genç William'da ailesine geri iade edildi. Babası ise Matilda'ya hizmetlerinden dolayı ödüllendirildi.¹⁶

⁸ David Crough, *William Marshal: Knighthood, War and Chivalry, 1147-1219*, s.13

⁹ Myra Weatherly, *William Marshal, Medieval England's Greatest Knight*, M.Reynolds, Greensboro 2001, s.12-13.

¹⁰ David Crough, *William Marshal: Knighthood, War and Chivalry, 1147-1219*, s.14

¹¹ Thomas Leckie Jarman, *William Marshal First Earl of Pembroke and Regent of England(1216- 1219)*, Basil Blackwell, Oxford 1930,s.1

¹² *The Red book of the Exchequer*, (Ed.) Hubert Hall, Vol. III., H.M.. Stationery Off., London 1896, s.812.

¹³ *Gesta Regis Henrici , the Chronicle of the reigns of Henry II and Richard I, A.D. 1169-1192*, (Ed.) William Stubbs, Vol.I., Longmans, London 1867,s. 46.

¹⁴ David Crough, *William Marshal: Knighthood, War and Chivalry, 1147-1219*, s.226

¹⁵ Thomas Leckie Jarman, *William Marshal First Earl of Pembroke and Regent of England(1216- 1219)*,s.1

¹⁶ Frances Gies, *The Knight in History*, s.82.

Zamanın romanslarına inanacak olursak, bir baronun oğullarının eğitimi için onları bir lord'a emanet etmesi alışılmış bir durumdu. Nitekim bu doğrultuda John'da oğlu William'ı kuzeni Tancarville'nin lordu William'a göndermeye karar vermiştir. Kendisi tanınmış bir şövalye olan William, turnuvaların müdavimi olarak, genç akrabalarının askeri eğitimini denetlemek ve şövalyelik kariyerine iyi bir başlangıç yapmak için iyi bir donanıma sahipti.¹⁷

Küçük bir İngiliz baronunun dördüncü oğlu olarak kendi kısmetini aramak zorundaydı. William, sekiz yıl boyunca Tancarville meclis üyesine yaverlik yaptı. Ancak bu süre zarfında asıl görevi, silah sanatını öğrenmekti.¹⁸

Bir yaver olarak vücudunu geliştirmişti, silah kullanma becerisi ise sıkı ve yorucu askeri tatbikatlarla gelişmişti. Her yaverin yapması gerektiği gibi tam donanımlı bir şekilde üzenkiye basmadan eyere atlayabilmek için oldukça uzun bir eğitim almıştı. İşinde ustalaşması için bir şövalye gibi kılıç, mızrak ve kalkanı etkili bir şekilde kullanmayı da öğrenmiş olması ve ekipmanlarına nasıl bakacağını bilmesi gerekiyordu. William'ın savaş ve turnuvalardaki başarısı, mesleğinin bu temellerine ne kadar hâkim olduğunun bir kanıtıydı.¹⁹

William Marshal'da dönemin turnuvalarında²⁰ ve savaşlarında bir genç olarak asıl yeteneği ve mesleği ile tanışmıştı. Cesareti ve fiziksel gücüyle günlük kazancını elde ediyordu. Katıldığı turnuvalar sayesinde hem itibar kazanıyordu hem de kendisine şövalye arayan rütbeli kişilerin dikkatini çekebiliyordu. Bu nedenle William'ın yaşamının ilk yılları, şövalye maceraları ile geçmiştir. Ancak onun ünlenmesinin nedeninin katıldığı turnuvalar kadar Drincourt'ta katıldığı savaşta meydana gelen olaylar olduğunu söyleyebiliriz.²¹

1164 yılında II. Henry, Fransa kralı VII. Louis ile savaşında yardım için Tancarvilleli William'ı çağırıldığında Marshal'ında şövalyeliği ilan edilmiştir.²² Ancak *Histoire*'de yer alan ifadelerle bakıldığında bu tarih 1173 olarak görülür. Bunun nedenini Frances Gies, eserin editörü Paul Meyer'in yazarların olayların sırasını yanlış yerleştirdiğine ve William'ın 1164 veya 1167 yılında şövalye olduğuna inanması olarak belirtir. Ancak yine de eserde adlandırılan savaş 1173 yılında meydana gelmiştir. Bununla birlikte diğer hususlar çok olası değildir çünkü II. Henry'nin büyük oğlundan bahsi geçen olayda *Histoire* 'de bahsedilmemektedir.²³

Şövalyelik unvanının verilmesi ritüeli, kılıcın kutsanması tam anlamıyla bir Hristiyan seromonisi gibidir. *L'Ordene de chevalerie*²⁴ adlı eserde belirtilen unvan verme ritüelindeki gibi William'da önce yıkandı. Bu işlem vaftiz gibi günahlardan arınmayı temsil etmekteydi. Ardından Tanrı'nın kanunlarını savunma kararlılığını yansıtan beyaz bir cüppe giyip

¹⁷ Sidney Painter, *William Marshal, Knight-Errant, Baron and Regent of England*, s.16-17.

¹⁸ Paul Meyer, *L'Histoire de Guillaume le Maréchal*, Vol.I., H. Laurens, Paris 1891,s.28-29; Frances Gies, *The Knight in History*, s.85; Sidney Painter, *William Marshal, Knight-Errant, Baron and Regent of England*,s.17.

¹⁹ Sidney Painter, *William Marshal, Knight-Errant, Baron and Regent of England*, s.17.

²⁰ “*L'Histoire de Guillaume le Marechal* adlı eser ilk turnuvalar hakkında genel bilgileri tasvir etmesi açısından önemlidir. Ayrıca “*The History of the Tournament in England and in France*” adlı eserde de William Marshal dönemindeki şövalyelerin teçhizatları hakkında detaylı bilgiler yer almaktadır.”Ayrıntılı bilgi için bakınız: Francis Henry Cripps-Day, *The History of the Tournament in England and in France*, B.Quaritch, London 1918, s.27-29.

²¹ Thomas Leckie Jarman, *William Marshal First Earl of Pembroke and Regent of England(1216- 1219)*,s.5

²² Paul Meyer, *L'Histoire de Guillaume le Maréchal*, Vol.I., s.30; Frances Gies, *The Knight in History*, s.85;

²³ Frances Gies, *The Knight in History*, s.85.

²⁴ Ayrıntılı bilgi için bakınız: Roy Temple House, *L'Ordene de Chevalerie*, The University of Chicago, Chicago 1918, s.46-50.

günahlardan uzak durmasını hatırlaması için sıkı bir kemer takıldı. Ve kılıç düşmanla savaşı ve fakirleri zenginlerden koruması için ona verildi. En sonunda da başına veya omzuna bir dokunuş ile şövalye olarak onurlandırıldı. Onurlandırma Orta Çağ'da şövalyelik unvanı verilmesinde ana eylem idi.²⁵

William Marshal, İngiliz ve Norman şövalyelerinin Drincourt'u başarıyla savunduğu ilk savaşında kahramanlığı ile takdir edildi. Başka bir şövalye William'ın savaş meydanındaki halini şu sözlerle anlatmıştır: “ William ne fidye için esir almak ne de ganimet için savaştı. Kusursuz bir örnekti adeta.” Ancak takdirlerin yanı sıra Essex Kontu William'ı bir şövalyenin ganimeti küçümsemeye gücünün yetmeyeceğini ona hatırlatmak için şöyle seslenmişti: “Marshal, bana sevgi ve tazminat olarak bir hediye ver”. Elbette dedi William: “ Ne istersin?”. “Bir at sağrı ve bir hamut”. Ancak hiçbir ganimet elde etmeyen William, “Ama Tanrı korusun ben bunlara hiçbir zaman sahip olmadım” diye karşılık verdi. Cevabı topluluk içinde kahkahalara neden oldu.²⁶

Katıldığı iki turnuva ve savaşın ardından Marshal, 1167'de onuruyla İngiltere'ye akrabalarının yanına dönebilmişti. Dayısı Salisburyli Kont Patrick tarafından memnuniyetle karşılanmış olmasına rağmen yine de ziyareti kısa sürmüştür. Çünkü Fransa'dan ayrılmadan önce, Tancarville Meclis Üyesi, ona ayrılma iznini verirken, geri dönmesini ve İngiltere'nin şövalyelik için fakir bir ülke olduğunu söylemişti. Brittany veya Normandiya'da daha fazla servet arama fikri, çok daha iyi olabilirdi. Fransa'ya döndüğünde kendisine Kont Patrick'de eşlik etmişti. Bu yolculuk, William'ın dönüm noktalarından biri olmuştu. Sadakatsizlikleri anılan isyancı Poitou tebaasına karşı Kral II. Henry'nin ordusuna katılmış ve keşif sırasında hayatının en büyük maceralarından birini yaşamıştı. Kont Patrick, bu keşif sırasında ölürken kendisi de ağır yara almış ve esir düşmüştü.²⁷

Kraliçe Eleanor tarafından fidye karşılığı teslim alınarak, kraliyet ailesine hizmet etmeye devam etmişti. 1170 yılı William'ın kariyerinde önemli bir yıldır. 1170, Angevin soyunun mirasını güvence altına almak isteyen II. Henry'nin oğlu genç Henry'yi eş İngiltere Kralı olarak taçlandığı yıldır.²⁸ William, o kadar yiğit ve sadıktı ki kral, oğlunu ona emanet etti. Genç kralı koruduğu ve onu iyi eğittiği takdirde ödüllendirileceğine söz verildi. Bu görev karşısında William, hiç şüphe duymaksızın “Elimden gelenin en iyisini yapacağım” diyerek görevi kabul etti.²⁹ Ancak II. Henry tarafından genç kralın askeri eğitiminden sorumlu olarak atanan William'ın hayatı genç kralın 1183'teki ölümüne kadar baba-oğul arasındaki çekişmelerle geçmişti.³⁰

Genç Henry, ailenin büyük bir hayranlık duyulan tek üyesiydi. *L'Histoire de Guillaume le Maréchal*'da onun için “ *Dünya'da ister Saracen olsun ister Hristiyan ondan daha yakışıklı*

²⁵ Frances Gies, *The Knight in History*, Harper&Row, New York 1984, s.85.

²⁶ Paul Meyer, *L'Histoire de Guillaume le Maréchal*, Vol.I, s.42-43; Frances Gies, *The Knight in History*, s.86-87.

²⁷ Thomas Leckie Jarman, *William Marshal First Earl of Pembroke and Regent of England(1216- 1219)*, s.6-7; Andrea Hopkins, *A Chronicle History of Knights*, Barnes&Noble, 2014,s.37.

²⁸ Sidney Painter, *William Marshal, Knight-Errant, Baron and Regent of England*, s.29-31; Thomas Leckie Jarman, *William Marshal First Earl of Pembroke and Regent of England(1216- 1219)*, s.7

²⁹ Nigel Bryant, *The History of William Marshal*, The Boydell Press, Woodbridge 2016,s.47.

³⁰ Sidney Painter, *William Marshal, Knight-Errant, Baron and Regent of England*, s.29-31; Thomas Leckie Jarman, *William Marshal First Earl of Pembroke and Regent of England(1216- 1219)*,s.7

bir prens yok” ifadeleri yer alır. Ancak bir o kadar da kibirli, umursamaz, beceriksiz ve sorumsuzdu.³¹ Genç Henry’nin bu özellikleri yetkilerini aldığı anda onu babasına muhalif olanların etrafında toplandığı bir kişiye dönüştürdü. Biri İngiltere’de, diğeri Anjou’da olmak üzere iki kargaşa merkezi oluştu ki bu bir savaş işaretiydi.³² William Marshal’ın adı ise, babasına karşı isyanında genç Henry’yi destekleyenlerin listesinde bulunuyordu.³³ Ancak bu savaş, tıpkı babasının Anarşi döneminde güç kazanmasını sağladığı gibi William’ın da pozisyonunu yükseltmişti. 1173’te genç kral kendisine şövalye ilan edilmesi tavsiye edildiğinde bunu şu sözlerle kabul etti:³⁴

“Kendi isteğim ile katılıyorum. Bugüne kadar birçok şey yapmış ve dahasını yapacak en iyi şövalye Tanrı’nın izniyle bana kılıcımı verecektir.”

Böylece William genç Kral’ı şövalye ilan etmekle onurlandırıldı.

Genç Henry’ye kardeşlerinin de destek olduğu bu isyan bir yıldan fazla sürdü ancak nihayetinde 1174 yılında başarısızlıkla sonuçlandı. Ancak isyanlarına rağmen II. Henry çocuklarını ceza vermeksizin huzuruna kabul etti.³⁵

Genç Kral’ın 1183 yılında ölümü, William Marshal’ın kariyerinde de bir dönemin sonuydu. Ölüm döşegindeyken William’dan Haçlılara katılması için rica da bulundu. Kendisi Haçlılara katılmak için yemin etmişti ancak kutsal topraklara asla yolculuk yapamamıştı.³⁶ William, Genç Henry’ye verdiği Kutsal Topraklara seyahat etme sözünü sadakatle yerine getirdi. Yolculuk öncesi, topraklarını terk etmek için resmi izin talep etmek üzere II. Henry’nin huzuruna çıktığında kralın isyan sonrasında ona karşı yumuşadığını fark etti. Öyle ki kral mutlaka geri dönmelerini ve kendi hizmetine girmelerini emretmişti. Üstelik bu konudaki ciddiyetini belli etmek içinde bazı rivayetlere göre William’a iki at verirken bazı rivayetlere göre de William’ın iki atını almıştı. Yolculuk masrafları içinse kendisine 200 Angevin poundu vermişti.³⁷

1184’ün başlarında, Kutsal Topraklar’a gitmek için gemiye bindi. Yaklaşık iki yıllık bir aradan sonra 1187 sonbaharında Doğu’dan döndüğünde II. Henry’nin hizmetine katıldı. Ancak kendisinin bu iki yıllık süreçte ki hayatı hakkında onu anlatan hiçbir eserde detaylı bilgiler yoktur. *L’Histoire de Guillaume le Maréchal* iki yıl kaldığı bu süreçte uzun zamandır orada olanlardan daha çok iş yaptığını belirtir. Doğu’da geçirdiği süre boyunca William’ın, iki ünlü

³¹ W.L.Warren, *Henry II*, University of California Press, Berkeley 1973, s. 580; Paul Meyer, *L’Histoire de Guillaume le Maréchal*, Vol. I. s.72.

³² Thomas Leckie Jarman, *William Marshal First Earl of Pembroke and Regent of England(1216- 1219)*, s.8

³³ *Gesta Regis Henrici , the Chronicle of the reigns of Henry II and Richard I, A.D. 1169-1192*, (Ed.) William Stubbs, Vol.I, s. 46.

³⁴ Thomas Leckie Jarman, *William Marshal First Earl of Pembroke and Regent of England(1216- 1219)*, s.10

³⁵ David Crouch, *William Marshal*, Third Edition, Routledge Press, London 2016, s. 52.

³⁶ Frances Gies, *The Knight in History*, s.95.

³⁷ David Crouch, *William Marshal*, s. 67; Frances Gies, *The Knight in History*, s.96; Paul Meyer, *L’Histoire de Guillaume le Maréchal*, Vol.I,s.261-263.

Askeri Tarikatın - Tapınakçılar ve Hospitaller- üyeleriyle dost olduğu ve dönerken Tapınakçıların ve Hospitalier'lerin iznini aldığı da belirtilir.³⁸

Artık kırklı yaşlarında olan William Marshal'ın turnuvalarla geçen hayatı sona ermişti. II. Henry'nin doğrudan hizmetine girerek birlikleri, komuta etmeyi ve krala hizmetini kararlı bir şekilde yerine getirme görevini kabullenmişlerdi.³⁹ II. Henry, artık güç kaybetmeye başlamıştı. George Duby, bu noktada kıta topraklarında çıkan isyanlar için kralın İngilizlere güvendiğini ve William'ın da bu doğrultuda kendisini kralın "yakınları" arasında bulduğunu belirtir.⁴⁰

Kral, ona Fransız kralı II. Philip ve kendi oğlu Richard ile mücadelesindeki hizmetlerinden dolayı vasal hizmeti karşılığında Lancashire'da bir tımarlık vermiştir. Üstelik William'ın danışmanlığı, II. Henry için oldukça faydalı olduğundan kral, ona her şövalyenin rüyası olan bir söz vermişti. Onu bir mirasçı ile evlendirme sözüydü bu. Pembroke kontunun kızı bu sözü yerine getirmek için oldukça uygundu. On sekiz yaşındaki Isabel de Clare, kocasını İngiltere'nin en güçlü baronlarından biri yapacak olan Galler ve İrlanda'daki toprakları miras almıştı.⁴¹

Ancak bu söze karşın aynı dönemde kral William'a vesayetinde olan Westmoreland'daki Kendal Baronisinin 1184'ten beri varisi olan Lancasterlı Heloise'ye nezaret etme görevini de vermişti. Crouch, bu görevden dolayı kralın planın büyük ihtimalle William'ı kuzeyde bir baronluğa yükseltmek olduğunu düşünmektedir. William ve Heloise arasında bir evlilik akdi net olmasa bile konu tam anlamıyla hiçbir zamanda reddedilmemiştir. William evlilik olması olasılığını hep olası olarak tutmuştur. Hatta Kendal bölgesi ziyaret ederek Heloise'nin bakmakla yükümlü olduğu kişilerden birine Westmoreland'daki Sizergh'de bir mülk için onay tüzüğü yayınlamıştır. Üstelik bu tüzükte kendisi ve Heloise'nin gelecekte mirasçıları olabileceğine de değinilmiştir.⁴²

Ancak kral çıkarlarına uygun olmadığı için Lancasterlı Heloise ve William Marshal'ın evlilik ittifakını desteklemedi. Bunun yanı sıra Pembroke'lu Isabel ile de evlilik yolunda henüz bir adım atılamadı çünkü 1188 yılında evlilik gibi planlamalara ayırabilecek vakit yoktu. Fransa ve İngiltere arasında zirveye ulaşan gerginlikle William Marshal kendisini uluslararası bir çatışmanın ortasında buldu.⁴³

Bilindiği üzere İngiltere ve Fransa arasındaki ilişki Marshal'ın döndüğü dönemde de önceden olduğu gibi dalgalıydı. Philip Augustus Angevinlerin yıkılmasını sağlamak için her fırsatı değerlendiriyordu. Evlilikler, çeyizler, vesayetler gibi durumlar her zaman onun için bir bahane olmuştu. 1188 yılında iki kral anlaşmış olsa da bu barış kısa sürmüştü ve Philip, Berri'yi işgal etmişti.⁴⁴ Savaş nedeni olan Chateauroux kalesi II. Henry'nin Akitanya Dükalığının

³⁸ Thomas Asbridge, *The Greatest Knight*, Simon & Schuster, 2015, s.135; Thomas Leckie Jarman, *William Marshal First Earl of Pembroke and Regent of England(1216- 1219)*, s.19; *L'Histoire de Guillaume le Maréchal*, Vol.I., s. 263.

³⁹ Thomas Asbridge, *The Greatest Knight*, s.142.

⁴⁰ George Duby, *William Marshal: the flower of Chivalry*, Pantheon Books, New York 1986, s.118.

⁴¹ Frances Gies, *The Knight in History*, s.96.

⁴² David Crouch, *William Marshal*, s. 70.

⁴³ David Crouch, *William Marshal*, s. 71

⁴⁴ Thomas Leckie Jarman, *William Marshal First Earl of Pembroke and Regent of England(1216- 1219)*, s.20.

bölgesi olsa da Capetian monarşisinin de merkezindeydi. 1176 yılında Chateauroux'un yetkilerini devralıp yerine varis olarak bir kız çocuğunu bıraktı. Bunun üzerine ilk olarak 1187'de Berri'ye Philip tarafından bir ordu gönderilmiş olsa da başarısız olundu. Ancak bu başarısız saldırı, Angevin monarşisinde de büyük bir krizin nedeni oldu.⁴⁵ Bu saldırılar sonucu William, yeniden savaş meydanlarına dönmüş oldu. Savaş başlamadan önce William, II. Henry adına bir elçi olarak hareket etti. Ardından ise Philip ve İngiliz kralı arasında bir karar önerisinin imparatorun veya bağımsız başka bir kralın mahkemesinde gerçekleştirilmesi gerektiğini önerdi. Ancak bütün çabalar sonuçsuz kaldı.⁴⁶

Bu savaş döneminde binlerce Galli paralı asker toplandı ve askeri çağrılar kralın başlıca kaptanlarına gitti. Nicholas Vincent, bu çağrıların bir kısmını ortaya çıkartmıştır. William Marshal'a gönderilen bu çağrılar, onun Plantagenet dünyasının merkezine ne kadar yakın olduğunu gösterir:⁴⁷

*Tanrı'nın lütfuyla İngiltere Kralı Henry, William Marshal'ı selamlıyor. Savaşında beni desteklemek için olabildiğince çabuk, alabildiğin kadar çok şövalyeyle birlikte bana tam donanımlı bir şekilde gelmeni rica ediyorum. Bana o kadar sık söylendin ki, sana küçük bir ücret bahşettim. Bana sadakatle hizmet ederseniz, size ek olarak Châteauroux'u tüm lordluğu ve ona ait olan her şeyiyle vereceğim.*⁴⁸

Bir dizi baskınla devam eden savaş, William'ın askeri yeteneğini de bir kez daha kanıtlamıştı. Fransa kralının birliklerini geri çekme hamlesine karşılık aynı şeyi yapması konusunda II. Henry'yi ikna ederek daha sonra onları geri çağırmasını tavsiye etmişti. Uyguladıkları bu taktik, Mantes ve Ivry de başarılı baskınların yapılmasını sağlamıştı. II. Henry, Chinon'da hastalanması üzerine baskın görevleri Henry'nin emriyle William'a verildi.⁴⁹

Bu geçici savaştan kısa bir süre sonra II. Henry ve oğlu Richard'ın arasında bir kriz yaşandı. İngiliz monarşisindeki pek çok krizde olduğu gibi, sorun ardılık konusundaki şüphelerden kaynaklanıyordu. Kralın 1183'ten beri varisi olan Richard ile ilişkileri genç Henry ile ilişkisinden farklı değildi. Richard, tıpkı genç kralın VII. Louis'e güvendiği gibi, babasıyla herhangi bir karşılaşmada Fransa kralı II. Philip'in desteğine güvenebilirdi. Philip, bu güveni kesinlikle kullanıp Richard'ın babası konusundaki şüphelerini taze tutmak için her fırsatı değerlendirdi. Ocak 1188'de Kral II. Henry ile Norman sınırında bir araya geldiğinde bir fırsat buldu. Kudüs'ün bir önceki yıl kaybedilmesi üzerine Sur Başpiskoposu tarafından verilen hacı seferi vaazına karşılık verip hacı almışlardı. İşte bu çağrıya II. Henry'nin cevabı, ardılık konusunu yeniden gündeme getirmişti. Ancak II. Henry, bu açıklama yapma konusunda çekimser davranarak gündeme getirmekten kaçındı.⁵⁰ Bonmoulins yakınlarında yapılan

⁴⁵ David Crouch, *William Marshal*, s. 71

⁴⁶ Thomas Leckie Jarman, *William Marshal First Earl of Pembroke and Regent of England(1216- 1219)*, s.20.

⁴⁷ David Crouch, *William Marshal*, s.71-72

⁴⁸ Nicholas Vincent, "William Marshal, King Henry II and the Honour of Chateauroux", *Archives: The Journal of the British Record Association*, Vol.25, No.102, 2000,s.15.

⁴⁹ Thomas Leckie Jarman, *William Marshal First Earl of Pembroke and Regent of England(1216- 1219)*, s.21.

⁵⁰ David Crouch, *William Marshal*, s.71

görüşmede Richard, babasından mirasçı olarak haklarının açıkça tanınmasını istedi. Talebinin reddi üzerine Richard, Fransa Kralına saygısını belirtti ve babasının izni olmadan ayrıldı.⁵¹

William, Richard'ı geri döndürmek için peşinden gitse de ona yetişemedi. Zaten II. Henry de geleceği kaçınılmaz olan savaş için güç toplamaya İngiltere'ye geri göndermişti. Sağlığı oldukça kötüye giden II. Henry'nin artık William'ın desteğine daha çok ihtiyacı vardı. William, Fransız Kralı ile pazarlık yapmak için yeniden görevlendirildiğinde başarısı, Richard adına hareket eden William Longchamp'ın kurnazlığı ile engellenmişti.⁵²

Fransız birlikleri, Kral II. Henry'nin bulunduğu Mans'a hareket etmesi üzerine William askerleriyle birlikte bir keşif hareketine çıktı. Fransa'nın bu ilerleyişinden hoşlanmasa da II. Henry, savaş ihtimalinde durmadı. Üstelik William Marshal'ı da silahlı görüldüğü için azarladı.⁵³ Ancak William Marshal haklı çıktı. Fransızların Huisne nehrinden yaptıkları ani saldırısı yüzünden İngilizler geri çekilmek zorunda kaldı. Rivayetler bu geri çekilme sırasında Angevinlerin tek vücut gibi hareket ettiğini iddia etse de *Gesta Regis Henrici*'de⁵⁴ Henry'nin gerileme sırasında birçok –çoğunluğu Galli- şövalyeyi geride bıraktığı belirtilir. Geri çekilme sürecinde William Marshal ve Richard karşı karşıya kaldı. Bu karşılaşma sonucu panik olan Richard, William'a kendisini öldürmemesi için yalvardı. “*Marshal, beni öldürme; sana yakışmaz; çünkü ben silahsızım.*” William ise “*şeytanın seni öldürmesine izin ver! Ben yapmam*” diyerek Richard'ın atını öldürdü ve takibi yavaşlattı. Böylece II. Henry, birlikleri ile kaçabildi.⁵⁵

İngilizlerin geri çekilmesi, Chinon'a kadar devam etti. Bu sırada Kralın hastalığı ise bir türlü hafiflemedi. William, hastalığından dolayı II. Henry'ye Philip ile görüşmesini ve ateşkesi kabul etmesini önerdi. Yenilgiyi kabul etmekten başka seçeneği olmayan II. Henry, Richard ve Kral Philip ile 4 Temmuz'da Tours yakınlarında son bir görüşme yapmayı kabul etti. Nihayet Richard, II. Henry'nin halefi olarak onaylandı ve Fransız hükümdarına barışı mühürlemek için 20.000 gümüş marklık bir haraç sözü verildi.⁵⁶

II. Henry'nin ölümünün ardından hazırlıkları yapmak William'a kaldı ve Richard'a babasının ölümü haber verildikten sonra William, sadakatının bedelinin ne olduğunu öğrenmek için yeni kralını bekledi.⁵⁷ William, ona karşı savaşmış olsa da Richard, sadakatini ve cesaretini bildiği için William'ın kraliyet hizmetinde devam etmesini memnuniyetle karşıladı. Üstelik savaş nedeniyle babasının yerine getiremediği sözü tutarak William ve Leydi Isabel'e

⁵¹ Robert William Eyton, *Court, Household and Itinerary of King Henry II*, Taylor and co. Holborn; London 1878,,s.292.

⁵² Thomas Leckie Jarman, *William Marshal First Earl of Pembroke and Regent of England(1216- 1219)*, s.21-22.

⁵³ Richard Barber, *Henry Plantagenet*, The Boydell Press, Woodbridge 2003, s. 230; Thomas Leckie Jarman, *William Marshal First Earl of Pembroke and Regent of England(1216- 1219)*, s.22.

⁵⁴ *Gesta Regis Henrici*, the Chronicle of the reigns of Henry II and Richard I, A.D. 1169-1192, (Ed.) William Stubbs, Vol. II. Longmans, London 1867, s. 67-68.

⁵⁵ Richard Barber, *Henry Plantagenet*, s. 230; Thomas Leckie Jarman, *William Marshal First Earl of Pembroke and Regent of England(1216- 1219)*, s.22.; Sidney Painter, *William Marshal, Kinght-Errant, Baron and Regent of England*,s. 68.

⁵⁶ Thomas Asbridge, *The Greatest Knight*, s.164-165.

⁵⁷ Thomas Leckie Jarman, *William Marshal First Earl of Pembroke and Regent of England(1216- 1219)*, s.23.

arasındaki evliliği onayladı. 1189 yılında Londra’da gerçekleşen bu evlilik sonucunda 1199 yılında William Marshal, Pembroke Dükü oldu.⁵⁸

İngiltere’de Norman Fethi’nden sonra feodal hiyerarşi ve kraliyet gücü ortak hareket etmiştir. II. Henry döneminde özellikle adalet, idare ve finans alanındaki genişleme hareketleri İngiltere’ye özgü şövalyelerinde askere alınmasını sağlamıştır. Ancak şövalyelere hizmetlerini desteklemek için toprak verilmesi ilk olarak Fatih William döneminde başlamıştır. William’ın fethi ile İngiltere Norman Şövalyeleri arasında paylaştırılmış ve feodal bir krallığa dönüştürülmüştür.⁵⁹ İngiliz şövalyelerinin görev kapsamlarındaki değişimleri başlatan II. Henry tarafından 1179 yılında oluşturulan “Grand Assize” idi. Bu, kurul kararı ve serbest bir mülkiyet ile ilgili herhangi bir dava, malikânenen kraliyet mahkemesine yönlendirilebilirdi.⁶⁰ Böylelikle yönetim bölgelerinde yargılama için oluşturulan jüriye şövalyeler seçilmişti. Ayrıca II. Henry döneminde şövalyelerin feodal görev süresine dayalı ücretlerinde de artış olmuştu.⁶¹ II. Henry ile adalet alanında da yer edinmeye başlayan şövalyelerin hükümete katılımı ise parlamentodaki yerel idari işlevleri sayesinde gerçekleşmişti. William Marshal, bütün bu mevki yükselişleri için oldukça önemli bir örnektir.⁶²

Kendi cesareti ve kraliyet lütfu sayesinde üst rütbeler kazanan bir şövalye idi William Marshal. Rehin gönderilen bir çocuktan sadakati ve yetenekleri ile kıymetli bir şövalyeye ve düklüğe yükselmişti. Kral John döneminde ise kralın en güvendiği danışmanı olarak baronların 1215 yılında direktikleri Magna Carta’da krala sadık kalarak haklarını gözetmişti. Şövalye, asker, devlet adamı olarak William Marshal, çağının karakterinin asil tarafını ifade ediyordu.⁶³

Sonuç

Sonuç olarak özellikle Orta Çağ romanslarının etkisiyle ivme kazanan Kral Arthur hikâyelerinin kahramanları olan gezgin şövalyeler içinde en ünlülerinden biridir William Marshal. Hayatının her döneminde kendisini sarayın çatışmaları içinde bulması ve bunun yanı sıra turnuvalar ve savaşlardaki kahramanlıklarıyla şiirlere, oyunlara ve romanlara konu olmuştur. Hatta hayatı bir kronik ile kayıt altına alınmış istisna bir şövalyedir. On üçüncü yüzyılla birlikte İngiltere’de gelişen siyasi yapılanmada şövalyelerin askeri rollerden çıktığı dönemde adını kralların güvenilir danışmanı olarak İngiliz tarihine kayıt ettirmiştir. William, beylik yapmaya başlayan ve yeni bir sosyal sınıf yaratan şövalyelere hayatıyla bir örnektir. Çocukluğundan itibaren hizmetine girdiği krallar değişse de her zaman kraliyet ailesine olan sadakati ile beğeni toplamayı başarmış ve her yeni kralla rütbesini bir üst kademeye taşıyabilmiştir. Genç Henry ile dâhil olduğu isyana rağmen II. Henry’nin onu yanında tutmak istemesi ve Richard’ın neredeyse kendisini öldürmek üzere olmasına rağmen onu hizmetinde tutmasının tek nedeni kraliyet ailesine olan sorgusuz sadakatinin bilinmesidir. William

⁵⁸ Frances Gies, *The Knight in History*, s.97.

⁵⁹ Pınar Ülgen, “Fatih William Tarafından Avrupa’nın Yeniden Dizayını”, *Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, Cilt 12, S.1, 2017, s.69.

⁶⁰ L.F.Salzman, *Henry II*, Houghton Mifflin Company, Boston and New York 1914,s. 190.

⁶¹ Frances Gies, *The Knight in History* ,s.100; W.L.Warren, *Henry II*, s.352.

⁶² Peter Spufford, *Origins of the English Parliament*, Barnes&Noble, New York 1967,s.8.; s.63; Frances Gies, *The Knight in History*, s.98.

⁶³ Thomas Leckie Jarman, *William Marshal First Earl of Pembroke and Regent of England(1216- 1219)*, s.75; Frances Gies, *The Knight in History*, , s.97.

Marshal'ı bu kadar muhteşem olarak sıfatlandıran da askeri yetenekleri kadar bu sadık kimliğidir. O, Arthur'un yuvarlak masa şövalyelerinin yiğitliğine ve sadakatine sahip olan Orta Çağ şövalyeliğinin kusursuz bir yüzüdür.

KAYNAKÇA

- Asbridge, Thomas; *The Greatest Knight*, Simon& Schuster, 2015.
- Barber, Richard; *Henry Plantagenet*, The Boydell Press, Woodbridge 2003.
- Bradbury, Jim; *Stephen and Matilda: The Civil War Of 1139-53*, The History Press, 2011.
- Bryant, Nigel; *The History of William Marshal*, The Boydell Press, Woodbridge 2016.
- Cripps-Day, Francis Henry; *The History of the Tournament in England and in France*", B.Quaritch, London 1918.
- Crouch, David; *William Marshal*, Third Edition, Routledge Press, London 2016.
- _____; *William Marshal: Knighthood, War and Chivalry, 1147-1219*, Routledge Press, London 2002.
- Duby, George; *William Marshal: the flower of Chivalry*, Pantheon Books, New York 1986.
- Eyton, Robert William; *Court, Household and Itinerary of King Henry II*, Taylor and co. Holborn; London 1878.
- Gesta Regis Henrici , the Chronicle of the reigns of Henry II and Richard I, A.D. 1169-1192*, (Ed.) William Stubbs, Vol.I., Longsmans, London 1867.
- Gesta Regis Henrici , the Chronicle of the reigns of Henry II and Richard I, A.D. 1169-1192*, (Ed.) William Stubbs, Vol.II., Longsmans, London 1867.
- Gies, Frances; *The Knight in History*, Harper&Row, New York 1984.
- Hallam, Henry; *View of the State Europe during the Middle Ages*, Vol. II, John Murray, London 1872.
- Hopkins, Andrea; *A Chronicle History of Knights*, Barnes&Noble, 2014.
- House, Roy Temple; *L'Ordene de Chevalerie*, The University of Chicago, Chicago 1918.
- Jarman, Thomas Leckie; *William Marshal First Earl of Pembroke and Regent of England(1216- 1219)*, Basil Blackwell, Oxford 1930.
- Meyer, Paul; *L'Histoire de Guillaume le Maréchal*, Vol. I., H. Laurens, Paris 1891.
- Painter, Sidney; *William Marshal, Kinght-Errant, Baron and Regent of England*, University of Toronto Press, London 2001.
- Salzman, L.F.; *Henry II*, Houghton Mifflin Company, Bostan and New York 1914.
- Spufford, Peter; *Origins of the English Parliament*, Barnes&Noble, New York 1967.
- The Red book of the Exchequer*, (Ed.) Hubert Hall, Vol. III., H.M.. Stationery Off., London 1896.

Ülgen, Pınar; “Fatih William Tarafından Avrupa’nın Yeniden Dizaynı”, *Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, Cilt 12, S.1, 2017, ss. 67-80.

Vincent, Nicholas; “William Marshal, King Henry II and the Honour of Chateauroux”, *Archives: The Journal of the British Record Association*, Vol.25, No.102, 2000, ss.1-15.

Warren, W.L.; Henry II, University of California Press, Berkeley 1973.

Weatherly, Myra; *William Marshal, Medieval England’s Greatest Knight*, M.Reynolds, Greensboro 2001.